

СПОРТ

Терроризм яхача зуламах дувчача
кхетаче, дакъа лаьцар
Долакха-Юртарча 80 спортсмена

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№37 (12714)
Ардара
буттг,
2 ди, 2025 шу

12+

2025
ГОД ЗАЩИТНИКА
ОТЕЧЕСТВА

80-летие
Победы в Великой
Отечественной войне
1941-1945 годов

ДИН ГІУЛАКХАШ

Миннаца кулгалхочо
дакъа лаьцар, 2026
шерара хьажол дувчача

4

МЕХКА ГІОНЧИЙ

Сиха оарцагІъухарашта
юкЪера Ерригача Россе
яхъаш хилар Шолжа-
Шахъаре

5

КХОЛПАМ

«Пхъаматага» гІолла
гІалгІай культура
дуненна йовзийташ
я Хаматхананаькъан
Аьсет

8

КЕРДА ИШКОЛ

Кердадарех йолча
шоллагІча Ишколо ший
болх дІаболабир мехка

11

УНАХЦІЕНО

Казанерча кардиологий
конгрессе дакъа
лоацаш хилар вай
лораш

12

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Цена хий - наьха могашал

«Россе хий» яхача экофестивало
Эса тІа 1458 доакъашхо гулвир

9

Къоанал лархІар

Ветераний ЦІа
дотташ бола болх
тІатеІа дІахьош ба

3

ГалгIайчен цхьайола гишлош лелае дIалургья нахага

Аьхенаькъан Марем

ГалгIайчен Iаьдало лелаяра дIалургья цхьайола гишлош, уж малагIаш хургья чIоагIаьд 2025 шера. Хьалхарчарца я - чIоагIача нувхий аре (ТБО) Илдарха-ГIала, аьлар республикан доалахьен, лаьттан гIулакха йолча Министрстве.

Проект кхоачашьеш я, ГалгIай Республика Паччахьалкхен 2024 шера маьтсела бетта 17-ча дийнахь арабаьннача соцама чудоагIаш, цо чIоагIбу уж гишлош лелаяра бола лостам. ГалгIай Республика Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх ле-лабераша яхачох, из проект федеральни хувцамашта чуйоагIаш я, нувхаш лелаяра даькъ тIа де лерхIа-чох цаI долаш, из лоархIаме гIа ба, республике нувхашцара хьал лакхагIа боараме леладарга боаккхаш бола.

Цул совгIа, ГалгIайче юхьанца юкьейоаккхаш я концессе хьал экологически даькъ тIа доаккхаш. Цо хьелл бизнес лелаяра керда оагIонаш.

«Из гишло лелае дIаялар бахьан долаш, таро хургья доалахьара инвестицеш юкьейоалае, ло-ацчача ханашка гишло хьалье, дIайолае таханарча заман балха оагIув, деррига экологически дIадехараш чу а лоацаш», - аьлар ГалгIайчен доалахьарча хьала, лаьттан хаттарех волча министра Вешкара-наькъан Мурада.

Белгалду, лелае дIаялара лаьрхIа чIоагIаьь йола гишлош хIара шера хургья, доал деча даькъ тIарча Iаьдало уж дIаехаш хиларга хьежжа. Гишло цу юкьейаьро бокьо лу цунна доал дергдар харжа, «ТIаьрг» яхача ГИСа даькъ тIа гIолла. Со тешаш ва, гишлош дIа-юха луш хилара болх юкьейбаьккхача, кхы юхаде-хаш хIама а доацаш, уж сага лелае дIаялар пайдане хургда сихагIа, дикагIа эко-логе декхараш кхоачашде, вахара коммунални даькъ тIа латта», - аьлар бувзама оагIошца гIолла ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас.

Мехкада: Хьалхашка - чIоагIа машар, иштта дохаргдоаца Россе халкъий вошал

Аьхенаькъан Марем

Тахан Россе белгалъю лоархIаме ха - Донецка, Луганска Халкъа Республи-каш, иштта Запорожски, Херсонски областаш вай мехках хьакхийтта Ди. 2022 шера тов бетта 30 дийна-хьа цу моттигий бахархоша лаьрхIар Россех хьакхета.

ГалгIайчен Кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас белгалдаьча беса, наьха безам хилар шоай дин, мотт, культура, истори лораде, уж бар Украинерча Iаьдала оагIорахьарча кхе-рама кIалбиса.

«Россе Президента Путин Владимира лаьрхIар из ди календара тIа лоархIаме

денах цаI хилийта, Пачча-хьалкхен Думо из хьаллаь-цар - из хьалхарча арIагIа наьха лоIам теркалбеш хилар, иштта историче-ски даькъ тIа хулаш дола хувцамаш тIаэцар дар, цо хьагойт вай мехка керда цхьоагIо хилар», - аьлар ре-спубликан Кулгалхочо.

Ший бувзама оагIонашка

цо иштта тIатехар, маьрша бахаш бола нах хьаллаца-ра, цар кхерамзле лораяра лаьрххIа йола тIема опера-ци дIайолаяь хилар.

«Со тешаш ва, хьалхаш-ка кхы а чIоагIарIа бола машар, иштта дохаргдоаца халкъий вошал да», - аьлар мехка Кулгалхочо.

Инвестицеш

«Магас» аэропорт Wildberriеса доалахьа хургья

Курскенаькъан ИбрахIим

Россе эггара хьалхарча тур-пала, Осканаькъан Сулумби-ка цIи лелаш йола «Магас» аэропорт кхывола да волаш я хIанзчул тIехьагIа. Аэропор-та акцей контрольный пакет ийцар 425 миллион сомах Wildberries оагIон чуйодаш йолча «Апр-Сити/ТВД» ком-пане. Цу гIулакха аэропорта хьал дикка тоадарал совгIа, вай мехкарча ганза хьал а ат-тача доаккхаргда, хIана аьлча аэропорта гIулакхашта мех-кара дIаихар дукха ахча дар.

Из хоам «Сердалога» бир Мех-кадаь, Паччахьалкхен зарбан болх ле-лабераша. «Аэропорта, иштта мехкарча экономикан хьал тоадара тIехьа лоархIаме гIа ба тахан баьккхар.

«Инвестора доалахьа аэро-порт дIаяларца, хIара шера цун гIулакхашта мехкара дIатIаиха 100 миллион совгIа рузкъа мехка дусаргда. Юхьанца от-табаь мах 250 миллион сом бар аэропортах, бакъда, аукционе инвестораш цунга кхачар гет-тара дезаш хиларо 425 милли-он сомага кхоачаш айбалийтар

мах. Ши компани яр дакъа ло-ацаш хиннараш. Хьайица ахча мехкара лоархIаме проекташ йоаржаеш дIадохийтаргда», - белгалдир Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас. Кердача даь рузкъанца аэропорта хьал та-ханарча ханага хьежача хила дезача тайпара тоаде, дукха хувцамаш де, тIалаттача наха паргIатарIа, дикагIа хургдолча тайпара цу чура хьал хьаоттаде аьттув ба. Цул совгIа, теркалде деза, дикка тоаяь яьнна, пайда хьабе йолаелча, цун тIера хьау-хаш йола йоал мехка ганза хьал лакхдеш хургйолга.

«Wildberries хьаллоацаш, кхы а керда рейсаш хьаелла тарлу аэропорте. Вай мехкар-ча туризма пайда беш, наха болх бе моттигаш луш, «Ма-гаса» хьал дикка меттадоала-деш хургда из. 2021-ча шера къамашта юкьера аэропорт я, аьнна, соцам баь из моттиг, та-ханарча хано дIадеххача тай-пара, тоаенна дIаотта езаш я мехка цох боккха пайда хулаш, хIаьга мехкарча Паччахьалкхе-но лаьрхIараш кхоачашхилий-тара тIехьа массадолча тайпа-ра гIо дергда», - белгалдир Мех-кадас.

Къаман мессенджер МАХ йоаржае лерхI вай мехка

Аьхенаькъан Марем

Вай республике къаман мес-сенджер МАХ йоаржаеш ба. Из хоам бу мехкадас Ке-ламатанаькъан Махьмуд-Iаьлас. Мехка къаьстта йола таьрахьий кIийле хьакхол-лар хьаллоацаш, РФ Пре-зидент Путин Владимир ва из проект йоаржае аьнна тIадиллар.

Республике таьрхьашца дувзаденнараш доаржадара тIехьа лоархIаме болх ба из, аьнна, белгалдир вай мехка-дас, къаьстта тахан, Россе-на низ тIалоаттабе гIертача хана.

«Паччахьалкхенгара цхьац-ца гIулакхаш, кхыдараш чак-хдахара тIехьа цхьа кор дола кIийле хургья цох. Са керт-тера канал, мехкарча Пачча-хьалкхен канал цу оагIонца

болх беш я, кхыйолча мотти-гий болх а цу юкьехьош къа-хьегаш ба тахан», - аьлар ре-спубликан кулгалхочо.

Белгалде деза, ер шу чак-хдалалехь; Россе, иштта вай мехкара еррига дешара мот-тигаш МАХ бувзамца хург-йолга; даьшца, дешархош-ца бувзам лоаттабу цаI йола керттера кIийле хургья из. Хьакимаша шоашта хьалхаш-ка оттадаь декхар да, мас-

сайолча оагIонашка из був-зам боаржабар, керда гIулакх малагIа аьттув луш да бахар-хошта дIахайтар.

БоккхагIбарашта терко яр тахан лоархIаме да

Ветераний ЦIа дотташ бола болх тIателIа дIахьош ба

Курскенаькъан ИбрахIим

Наьсарен кхален Сурхо тIа ветераний ЦIен кхоалагIа корпус хьалъеш, дIахьош латтача балхага хьажа ваха хилар вай мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьла. Цу моттига хьал техка, цига дарба деш болча кьоаношца кьамаьл дир республикан кулгалхочо. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь, Пачча-хьалкхен зарбан болх лела-бераша.

«Дезал» яхача кьаман проекта «БоккхагIбараш» яхача федеральни програмага гIолла дIахьош бола из болх укх шерарча маьтсела бетта дIаболабир. Йоккха йо-ацача юкьа цу доазон тIа де карагIдаьннараш дукха да. Хьалхарча гIата аьшкабетона чIоагIо дIаоттаь, шоллагIча гIата болх дIахьош боахк

цига. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас тIадилад болх боагIлача бо-араме, йиллача хана чакхбак-кха аьнна.

«Ши шу хьалха лаьрхIар аз кьаьнара гIишло дикка тоаяь, цу моттиге хувцамаш де деза, аьнна. Вай ветера-наша салоIаш, дегIа мога-шал меттаоттаеш йола фусам тIехдика тоаяь латташ хила еза. Тахан вайна гуш да-кх, «Дезал» яхача кьаман про-ектага гIолла укхаза 50 сага моттигаш луш йола дика гIишло хьалъеш латтилга», - белгалдир Мехкадас. Ала деза, «Демографи» яхача кьаман проекта «БоккхагIбараш» яхача моттигерча проектага гIолла, 2019-ча шергара 2024-ча шерга кхаччалца, ха яхача наха, заIапхошта терко яра гIулакх дикка тоаденилга. Цу оагIонга гIолла, дIадахача шера 217 сага гIо деш болх

дIабихьар.

«Кьоаношта, дегIа мо-гашал эшаеннарашта, паргIатта ха дIаяхьа, дарба де, иштта коа гIолла хIара дийнахьа гобоаккхаш лела аьттув хургболаш, боагIлача боараме тоадеш латт цига-

ра хьал. 2026-ча шера аьтин-га бетта хьаелла лерхI керда корпусаш. ЧIоагIа дега тоам хулаш да, тахан цу чу ха йо-аккхаш болча кьоаноша, гет-тара раьза болаш, кьамаьл дар. Боккхача наха дийца-чох, царна мел эшар лоатта-

деш, хоза кулг тохаш, терко еш моттиг я из», - белгалдир вай Мехкадас.

Ма дарра аьлча, 2010-ча шера денз, ветераний ЦIагIа дегIа могашал меттаотта-еш хиннараш 7 эзар совгIа саг ва, царна юкье ба СВО 7 бIухо. Цул совгIа, укх шера СВО доакьашхой дезалаш-та юкьера 30 саг хилар цига ха йоаккхаш. ХIара шера ве-тераний ЦIагIа могашал мет-таоттаеш, салоIаш 565 совгIа саг хул. Керда корпусаш хьайийллача, 140 совгIа мот-тиг хургья цига бахархош-та. 2021-ча шера хьайийллар 50 сага моттигаш луш йола керда корпус. КхоалагIа, 40 сага моттигаш луш йола кор-пус хьаелла лерхI 2026-ча шерарча лакхе белгалбаь-ча аьтинга бетта. Вай Мех-кадас соцам баь, «Дезал» яхача кьаман проекта «БоккхагIбараш» яхача феде-ральни проектага гIолла чак-хбоаккхаш лоархIаме, бок-кха болх ба из. Ха яхача наха, заIапхошта йоккха терко ло-аттаеца вай мехка кулгалхо-чо, ше тIахьожам лоаттабеш, дIахьош ба из болх.

Илдарха-ГIалан бIухой дезалашта, Iаьдало новкьостал лоаттаду

Гаьгенаькъан Мартина

ЛаьрххIача тIема опера-це бIухой дезалашта, нов-кьостал лоаттаду мотти-герча администраце. Нах тIаэцача хана, кхоь дехар дера бIухой гаргарча наха-гара, яхаш, дийцар «Сер-дало» газетага «Даьхен ло-рабой» ганза кулгалхочун гIончас Джанхотанаькъан Мадинас.

Хьалхара тIаийцар доал деча даькъ тIарча Iаьдало, веннача тIема бIухочун Дахкилганаькъан Руслан-на фусам-нана Джимханова Лейла, цо дийхар ший бераш

интернате оттадар, хIана аьлча ше хIанз укх сахьате уж хьалкхебе могаш яц.

ХIанз тIем тIа латтача лаьрххIача операце бIухочун нана Ч. Райшата дехар дув-заденна дар материальни новкьостал дарца, иштта ва-харера цьаьцца хаттараш кхоачашдарца.

Цул совгIа, нах тIаэцача яр СВО доакьашхочун йиша Хеди М. Цун езаш хиннар яр дезал мел ба тIадола справ-ка.

Дерригача хаттарашта дика жоп делар. Шахьара бахархой раьза хилар шоаш хьаллацарах.

ХІаман хысап доаца бахархой бехктокхаме озаргба мехка

Коазой Мадина

Наьха паргІатонна хьа-даь хІама толхадеш лела дер дайнараш бехктокхаме озаш болх лоттабергба мехка. Шолжа-Шахьарерча администраце хьагойтар цун масал.

Шахьара мэре белгалдечох, дукха ха йоацаш хьайийллача парке оттадаьча ГІандаш тІа, истолаш тІа урсаца секаш доахаш, сурташ дехкаш, телефона номераш дІаязьеш, кхийстав цхьа дер дайнар.

ХІаман хысап доацар хьалехав, ше даь зе юха меттаоттадайтаргда цунга. Администраце болхлоша кагирхошца кьамаьл даьд, наха паргІатон оттадаь хІама толха ма де, хьаькьале хила; цул совгІа, из тайпара ийрча хІама леладу дер дайнараш совцабеш хила, яхаш.

«Массанена хьалхадоаккх, Іаьдало оттадаь хІама толхадаьр бехктокхаме озаргва, цхьаккха шеко йоацаш», - белгалдир мэре.

Миннаца кулгалхочо дакъя лаьцар, 2026 шерара хьажол дувцача

Коазой Мадина

Москве, РФ сенатора кулгал деш, РФ Паччахьалкхенна чувоагІача хьажол дара гІулакхах волча Умаханов Ильяса яьржа совещани хилар, 2026 шера хьажол дара бола болх вІашагІболлаш, из дІабахьар дувцаш. Балха дакъя лоацаш хилар кьаман

политикан министр Мизенаькъан Руслан, аьлар цигарча зарбан болх лелабераша.

Кхетаче дакъя лоацаш хилар РФ Президента Администраце, РФ Паччахьалкхен викалаш, МИД, МВД, РФ ФСБ, РФ экономически деГІакхувлара Министерство, Россее ФАДН, Россее компаний хьажолца дувзаден

на бусалба наьха дин гІулакхаш леладераш, иштта Россее хьажол дара балха кулгалхо Асуев Хизбула, лаьрххІа бола туроператораш. Цар техкар керттера хаттараш, хьажол дарца дувзаденна, мехкашга квоташ яларгара дІадоладенна банкашцара халкьашта юкьерча боарама ахчан дІадахийтарга кхачалца.

«Хьажол дара болх 2025 шера дика вІашагІбеллабар, цо таро елар дагадоацаш нийсуча, ца довзача хьалех вай хьажол де баха нах лорабе. Со тешаш ва 2026 шера цхьана дІахьош бола болх вайна таро луш хургба, хьажол лакхача боарам тІа дІадахьа», - аьлар Мизенаькъан Руслана.

ГІалгІай мехка тІахьожам лоаттабу, кхачан маьхаш лакхдара

Аькхенаькъан Марем

ГІалгІай мехка дІахьош бакхачан маьхаш лакхдара тІахьожам лоаттабу болх, ца доагІача боараме уж

тІадеттаргдоацаш. ХІара денна цу тайпара болх дІахьош хиларах, базарашкара из хьал нийса лоаттаде таро хул, яхаш, дийцар, республикан Кулгалхочун,

Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

ДІадахача шера хинначунга хьежача, маьхаш лакхдалара хьал хувцаденна хилар

гуш да, кьаьстга шуранна а хьоарах даьча даарашта а мах тІакхийттаб. Иштта дале а, массайолча оагІорахьара из хьал нийса лоаттадеш хиларах, из теркама юкье да

даим. Белгалду, карарча шера маьтсела бетта бартчІоагІонна кулг яздаьд, мах беча итгаш долча доккхача доакъош тІа маьхаш цхьаннахьа латтаргдолаш. Республике иштта доккха деГІадена мах бара дола дакъя да: 12 хІама йохкара базар, 8 ярмарка, уж бахьан долаш нахага дІакхоач даараш.

Цул совгІа, доал деча даькъ тІа а терко лоаттаю хІама йохкарашга моттиг Іалашгьеш. Из доацаш а, йоккхача кхалешка хьакъоастаь я юртбоахама кхачан даараш дохкара йола майдаш, цига каст-каста дІахьу ярмаркаш.

«Мехка Паччахьалкхено соцам тІаййцаб, наха кхача лоаттабар тоадеш, кхы тІа а мах бу моттигаш кхолларах. ДІахо кхачан маьхаш меттадоагІаргда, республике арахеца а белггаларча наха хьабеча а кхачан тІагІолла», - аьлар ГІалгІайчен Кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас ший бувзама оагІонашка.

Цул совгІа, цо аьлар, Іаьдало бизнес хьаллоац, из кьайлагІа йолчара гучайоакхаш, иштта болх дІахьош бакхачан кхерамзлен Іалашо ераш, республикан бахархошка из дІакхачийта дагахьа.

Республикан бахархошта гІо лоаттаду СФР оагІоно

Гаьгенаькъан Мартина

Республикерча РФ пенс-онни, вахара оагІонцарча страхованех йолча ганзо вай мехка бахархой тІайибу ди дІадихьар. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Цу оагІон хьалха латтача Йовлой Зубейрага, шоашта кьувлараш дувцаш бар нах. ХІаране тІадена хаттар дикка доашхаш, дІахо де дезар белгалдир хьакима», - йоах тхога кхьача хоамо.

Белгалде деза, иштта йола кхетаченаш каст-каста дІакхьар наьха вахарера кхоачамбоацараш довзара тІехьа лоархІаме долга.

ХІара беттацарча тІехьарча ерача дийнахьа, Магасе дІакхухьача кхетаче шоашта кьувлар тахка йиш йолаш ба бахархой.

Сиха оарцагІъухарашта юкьера Ерригача Россе яхьаш хилар Шолжа-Шахьаре

Гаьгенаькъан Мартина

Кьилбаседа Кавказерча сиха оарцагІъухарий Ишколашкарча тоабашта юкьера Ерригача Россе яхьаш дІайихьар Шолжа шахьаре. Из хоам «Сердалога» бир МЧС колледжа зарбан болх

лелабераша.

Массехк дийнахьа лаьт-тача яхьашка, кьонача оарцагІъухараша гойтар хьалхара гІо дара говзал, декхарашта жоп далар, хи тІа сага новкьостал дар.

ЗІамагІбарашта юкье кота-

ло ГІаббартой-Балкхарой мехкарча «Триумф» яхача тоабанга кхьачар, коталон гарга болаш шоаш дІагойтар хІирий мехкарча тоабан доакьашхоша, хІаьта кхоалагІа моттиг Кьарший-Черсий мехкарча «Урупчанхой» яхача тоабанна кхьачар.

БоккхагІбарашта юкье хьалхарча лагІа тІа вай мехкара «Хьалхарча моттигера Хьалхарбараш» яха тоаба эттар, шоллагІа моттиг ГІаббартой-Балкхарой мехкарча «Цена дог» яхачоа елар, кхоалагІа моттиге Селий мехкара «Бухь» яхар эттар.

Кхерамзленца бувзабенна кийчон болх дІабихьар МагІалбике

ГІазданаькъан Ахьмад

Культуран оагІонцарча моттигашца бувзабенна-ча кхерамзлен оагІонцара кийчон болх дІабихьар МагІалбика кхале. Кхален культуран цІа хьалхазтта дІахьош дар из гІулакх.

Цу чу болх берашта хьал-

хадаьккхар, цІаьхха эккхаш йола хІама е кхьдола теша-ме доацараш зийча фу де деза. «Кхетаче дакъа лоацаш хилар АТК оагІон кулгал-хо, МВД, Росгварде викалалаш, иштта сиха оарацагІъухаш бола лораш.

Кхетачен керттера декхар, цу моттига доазон тІа моллагІа кхераме хІама

нийсделча; корзагІбаьнна, беа ца а хьувзаш; нах эггара хьалхарча оагІонца сенгара дІаболабала беза, фу де деза дІахьокхар дар. Къаьстта йоккха терко йир хатара кІалхарбоахаш нах арабахара, цу моттига гаьнабахара.

Иштта йола кхетаченаш дІакхьаро цу оагІонцара

наьха кхетам лакхбелга белгалдир гулбеннараша, цунга хьежжа, геттара лоархІаме да моллагІа кхерам тІабеча де дезар бахархошта хьалхадаккхар», - дейцар «Сердалога» МагІалбика кхален культуран ЦІагІа. ДІабихьача балхах шоашта боккха пайда хиннилга белгалдир цига кхьаьгача болхлоша.

ГІалгІай мехка рейд дІайихьар, наькьашкарча кхерамзленах

Йовлой Ясмина

Наьсарен кхален Пхьилекьонгий-Юрта полици, Паччахьалкхен автоинспекци цхьана рейд дІахьош хилар, наькьашка лелара бокьонаш толхайой хьожаш. Кхетаче вІашагІеллар ГІалгІайчен чурча гІулакхий министра декхараш кхоачашдеш волча Козьярский А. тІадиллача декхарах, яхаш, дейцар «Сердало» газетига.

«Из рейд дІахьоча юкье 47 моттиг гучаьлар бокьонаш толхаяь, ворхІ машинага хьежар, кораш баьд-деш теа хІамаш Іояхийтар, цхьаяраш полице дІайигар. Бокьонаш телхаерашца къамаьл дир, иштта дІадийкьар бокьо йоацаш герз лелада-рах, зуламаш дарах дола дагалоаттама каьхаташ», - аьлар хоамо.

Водителашта хьалхадаьккхар, шоай ханнахьа гІод токхаш хилар лоархІаме долга, кхы доккхагІдар тахка дезаргдоацаш.

Ишколай буфеташка банка карташцара терминалаш хургья

Коазой Мадина

Мехкарча ишколашка каст-та дика хувцамаш хург-да, ма дарра аьлча, картаца ахча дІадала аьттув хургболаш, терминалаш оттаергья. Из хоам «Сердалога» бир дешареи Іилмани гІулакхех йолча министерствос.

Кердача проектаца дувзаденнараш дашха вІашагІкхийтар ишколай, Сбербанка, Россельхозбанка, Къаман банка болхлой.

«Банка тарифа оагІонца дувзаденнарах, буфеташка терминалаш Іалашгьарах дейцар кхетаче. Ишколай кул-

галхоша кхоачашде дезараш хьалхадаьхар цига.

Проект картаца ахча

дІадала берашта аьттув луш я. ХІаьта даьшта, ноаношта гуш хургда бери мичахьа фу

дехкад, фу ийцай, кхыметтел бер дола моттиг а», - дейцар министерстве.

Гранташцара дехар чудаларах дувцаш, кхетаче дйайихьар ТЮЗе

Абххенаькъан Марем

Гранташцара дехар чудалара болх бувцаш, кхетаче дйайихьар мехкарча берий театре. Культурн оаглонца дувзаденнарех йолча Президента ганза вйашагйеллача кхетаче дакъа лоацаш хилар Парламента вице-спикер вола Пхьаранаькъан Руслан. Цо белгалдир, иштта йола семинар дйаьхьар тахан лоархйае долга, хйана аьлча керттера хаттараш даьша аьттув ба кхетаче.

«Оаш дакъа лацар лоархйае да тахан. Кердача хувцамашка бодача наькъ тйа цхьаццадараш юкьедоаладараш дувцаргда тахан гулбеннараша», - белгалдир вице-спикера.

Семинаре дийцар кхоллама проекташ йоржаяра тйехьа кхоачашде дезарех, культурн оаглонца лоархйамедарех. Гулбеннарашта пайдане хургдола дукха хйамаш дайзар цига.

Кхетаче кийчйьар «Са бизнес» яха оагйув бар. Цига дакъа лоацаш бар АНО «Са бизнес» яхача оаглон кулгалду Албохчанаькъан Исмайл, культурн оаглонцарча Президента ганза болхлой, иштта кхыбараш а.

Тароний доазув

Кагирхой гйулакхех йолча Комитето гйо ду студенташта лаьрхйар кхоачашде

Гаьгенаькъан Марина

Саг массахана хул, шийна хетар хьаллоацаш вола новкьост лохаш. Цо дешаца а гйулакхашца хьаллацар чйоагйа эшаш да. Массаза лоархйае да, нах шоаш лаьрхйачунна тйехьа хилар; шоай гаргарча, уллурча наха, новкьосташа уж хьаллоацаш хилар.

Цу хьакьехьа, Гйалгйай Республикан кагирхой гйулакхех йолча Комитета налараш даим йийлла я, кагирхой моллагйа волча викала. Укхаза хьаелл балха, сица дегйавара керда таронаш. Хьалха латта хьинар дараш, шоайла дагабувлаш, болх беш ба, дукхагйа довза, ха гйерташ.

Лолам чйоагйа болча сага

дукха таронаш лу. Оалаш ма хиллара, сага де могоаргдоацаш хйама дац. Тахан вай кагирхой кулгалаш вйашта ца доахкаш кьахьега раьза ба, цхьа ха яьлча шоаш баьккха толам гургболаш. Цу гйулакха эшаш йола таронаш йолаш я.

Шолжа-Шахьаре дйадахача кйира кхетаче йолаш, Гйалгйай Республикан кагирхой гйулакхех йолча Комитета кулгалхочоа Малсаганаькъан Адама хайра, фуд Гаьгенаькъан Г.А. цйерагйа Кьаман лорий колледжа эшар, сенца самукьадоалаш ба уж, фу де лерхйаш ба дйахо.

Мел дувце а, сузашка багйаца дешархой хйанз эггара дикагйа йола ха я. Цар дйадоладу шоайла бовзар, дешарца цхьана болх дйабахьар, хозагйа йола вахара оагйув хьакхоллар.

Кьамаьл деш, хургболча лораша хоадам болаш белгалдеш дийцар, из дакъа дегйадоаладараш. Дукхагйа даькъе белгалдир спортивни моттигаш тайп-тайпарча юрташка хьакхоллар, 15 воркаут-майдашта тара йола.

Шоай таронаш маьхалгьа хьожаргба Марйалбикерча «Авангард» яхача тйемапатриотически центра даькъ тйа, цо хьаелларгьа кастлуш ший налараш.

Ха дйа мел йода, кагирхой уйлаш дукхагйа чулоацам болаш я. Хйанз арахьарча кхерама хьалаш дайзачул тйехьагйа, мехкарий безам болаш ба дукхьаьттара дола хьалаш йомаде. Кагирхой гйулакха йолча Комитета кулгалхочо из дика хеташ тйаийцар.

Вай республике хьаллоацаш да, ара дисача хьайбашта

новкьостал дар. Дикача уйлаша студенташ кхоачабир царна йола моттиг хьаьгьара долча гйулакхашка. Хйаьта кагирхой Комитет кийча я, царна новкьостал де.

«Гаьгенаькъан Г.А. цйерагйа лорий колледже вахаро дика уйлаш дег чу йоссийтаяр. Кьаьстта дика хийтар студенташта дагадеха кердадараш - дукхьаьттара йола секцеш хьаеллар, доал доацаш лелача хьайбашта тхов-кйийле яр.

Хоалуш да, кагирхой дешаца хинна а ца йеш, шоашта дагадехар кхоачашде лаьрхйа болга, гйулакхашца из гойташ.

Баркал оал массанена, дика кьамаьл хиларах! Шун хьинар, оаш лаьрхйар - вай болх дйабахьара дикагйа накьадаргдар да. Дагадехараш кхоачашдеш хургда вай цхьана!», - аьлар Малсаганаькъан Адама.

Гйалгйайчен викалаша дакъа лаьцар «Вахара керда духлохам» яхача кхетаче

Гаьгенаькъан Марина

Гйалгйай Республикан викалаша дакъа лаьцар «Вахара керда духлохам» яхача куран кхетаче, из дйайихьар Шолжа-Гйалий тйа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Ерригроссийски «Бералла наькъаш» яхача проекта медиаговзанчас Коазой Миланас.

«Цига дакъа лаца таро хилар Гйалгйайчен ишколай кхетам балара даькъ тйарча кулгалхой гйончий, иштта дешархой, мехка яхьашка котбаьннарый.

Цар дийцар, кхетам балара даькъ тйа таханарча заман хьалаш юкьедаохаш, хила везарах; иштта ишколе а дезале а дакъа юкьедахьаш саг хьалкхевеш хила дезарах, цун маан

да кхувш йоагйаца тйехьенца беш бола болх аттача баккхар. Кьаьстта дола дакъа дйалоац граждански кхетам балара дешо.

Нохчий Республикан столице хьехархоша шоайла балха говзал ийцар, цига дийцар дешархошта луш болча кхета-

ма балха юкье, дин мах бараш чйоагйадара, иштта цар уйла дикагйа кхоллама, хйама довзара тйайодаш хургйолаш оагйува лаха безарах», - аьлар хоамо.

Тхога хоам баьчо яхачох, гуллам вйашагйболлача тоба юкьевера моттигерча проекта болх лелабу Колой Саид, доал

дара даькъ тйара болх лелабераш, иштта моттигерча тароний центра болхлой.

«Цу тайпарча кхетаченаша таро лу хьакхолла ца! йола дешара моттиг, цига йадаташ цхьана нийслуш да таханарча хьалашца», - аьлар Колой Саида.

Къахетаме хилар - вахара Іадат санна

Охценаъкъан Заремас гойт, юкърча вахара дика масалаш

ГалгІай культуран юкье шийгара новкъостал дар, массане гІо дар (белхий) бІаьшерашка денз хьадоагІаш да, вай вахаре накъадоалаш, кхоане сийрда хилийтара дола новкъостал санна долаш, дика гІулакхаш дар - из духхьал хІама хьаллацар хинна Іац. Из дукхача хана денз, наьха вахарах хоттаденна хьадоагІа гІулакх да, дег чура доагІаш, даьй Іадатех диса дика гІулакх да оал цох. Къаьстга из Іадат хилар вахара наькъ тІа керттердар да, «Дикача гІулакхий дуне» яхача фонда президента Охценаъкъан Заремай, цо къахетаме хилар массазарча балха наькъ тІа даьккхар.

Заремай никъ дІаболабелар турпалча МагІалбикера - ший

бахархой, цхьаогІо йолаш, яхь йолаш кхебаь истори долча шахьарера. ЗІамига йолча хана денз, из яр кхоллама наькъа тІакхувш. Цо дика дакъа лоацар исбахьален балха даькъ тІа, цун кулгаговзало боккхагІбараш цецбоахар. Цун бе кхачьа таьх тамашийна гІирсаш хьахулар, боккъонца йола искусство.

Из къахьегаме тІера хилар, лаьрхІачунга кхача гІерташ хилар хоалуш дар кхь а 2001 шера Кьилбаседа ХІирийче дІабихьача исбахьален гойтаме, цига цо котало якккхар. Ший тайпара кІоарга, хоза баьча балхо хьабийллар цунна Москве бода никъ.

Цу толамах хилар хьалхара лоархІаме урок а, цунга кхачара начІал хиларал совгІа, дикка къахьеге а дезар.

ЛертгІа дешар дийша яьнначул тІехьагІа, цкъа хьалхагІа экономикани-бокъони лицее, цул тІехьагІа Кьилбаседа Кавказа РАНХиГС филиале деш, Зарема латтар дикача наькъ тІа, из балха яха йиш йолаш яр юриспруденце е паччахьалкхен гІулакхе. Дипломо хьаеллар цунна хьалхашка наІараш Іаьдала кабинеташка, йоккхача компанешка. Бакъда дего хьехар цунна кхьбола никъ.

Цо лаьрхІар, дикка уйла а яь, хьалхарча арІагІа хала а йолаш вахара оагІув хьалаца - юкърлонна гІулакх дар. 2010

шера денз дика дІайолаелар из халача хьале бисача наха гІулакх де. Бакъда кастлуш из кхийтар, дІа-юха декъаденача низаша доккхий дешаш кхоачашдергдац. Иштта 2018 шера ший хьамсарча МагІалбике цо хьакхеллар вахара кІийле йола проект- «Дикача гІулакхий дуне» яха ганз.

Охценаъкъан Заремас кулгал деш, из хІанз мара дІайолалуш йоаца моттиг, дукха ха ялалехь йоккхача профессионални организацеге кхачар, цох хилар наха

новкъостал лоаттадеш йола бІарчча «майда». Цун тоабо гІо ду дукха дезал барашта, таро йоацача наха, иштта лорий гІо лоаттаду, цо кхоачашъю дешара, салоІама берашта лаьрхІа йола проекташ.

Къаьстга цахадаш из гІулакх дІадодаш хиларо белгалбоах ганза болх. Охценаъкъан Заремас кхетаду, къахетаме ганз - из духхьал «чкъаьра балар дац, из чкъаьра лаца Іомабар да». Цудухьа ганзо шийна могаш дола новкъостал ду, цкъа хьежа а ца Іеш,

бІарччача дезалашта даим пайда луш хургІола вахара оагІонаш лохаш.

Охценаъкъан Заремай профессионализм, цо юкърлонна беш бола пайда теркал ца беш бисанзар. Цунна карагІдоалачун мах оттабир тайп-тайпарча моттигашка. 2001 шера «Сириус» яхача берий центро могадеш хиннар дика тІаййцар ерригроссийски «Шера дикагІа йола проект» яхача хьаь. 2022 шера из проект хьаллаьцар моттигерча гранта кепара, из эшаш хилар белгал а деш.

ГалгІай Республикан паччахьалкхен викалаша цкъа аьнна Іийнадац цунна баркал, болх дика дІабахьарах. Карарча шера ГалгІай Республикан Кулгалхочо баркал аьлар цунна, иштта Халкъа Гулламо сийлен грамота елар.

«ВорхІ ялата ка» яхача халкъашта юкърча кхетаче Москве цун болх иштта белгалбир дипломаца, ислама къахетам боаржабарах.

Охценаъкъан Зарема - из кІийле я таханарча дикача гІулакхий, цо цхьана дІахьу къахетам а кІоаргга профессионала хьакъал а цхьанкхеташ бола болх. Из дукхача бІаьшерашка денз хьадоагІа гІалгІай юкърлон Іадат дІахьош хинна Іац, уйла а еш, из чІоагІду цо дІахо, хьагойт дег чура къахетаме волаш, масса оагІорахьара ший болх бовзаш хиларо, кхьметтел бІарччача мехка вахар а, дикача оагІорахьа тоаде йиш йолга.

Цун истори - из чІоагІа хозаш доаца, бакъда лоархІаме хилар хьалхадоккхаш да, эггара чІоагІагІа дола вахара хувцамаш доккхача кхайкаралца доладе дезаш дац, уж хила деза шорттига, хІара денна, тІателла дІахьоча балхагара долалуш. Уж гІулакхаш дувзаденна хул дІалуш хиларца, юхадоккхачунга са а ца тувсаш, кхьметтел эггара зІамагІа дола гІулакх а - из я «дикача гІулакхий дунен тІа» Іойилла кирпишк, цун цІи доаккхалца а бекхтокхамца а лелаю Заремас.

Охценаъкъан Ислам

«Россе хий» яхача экофестивало Эса тла 1458 доакъашхо гулвир

Курскенакъан ИбрахИм

Гажарий-Юрта Эса хин берда йистошка йоккха экофестиваль дайихъар, хлара шера укх хана длахъош йола, цига гулвелар 1458 саг. Кхетаче длахъош яр «Россе хий» яхача хин моттигаш цленъяра Ерригроссийски болама чуйоагIаш, «Экологически дика хьал» яхача къаман проектах.

Из кхетаче хетаяр яр мехка цIайна - Шолжа хин Денна, из

белгалду ГалгIайче 2018-ча шера денз, иштта из тIехъара а дар «Россе хий» яхача фестивала укх шера.

ГалгIайче укх массекх шера хилар хьалхара моттигаш йоахаш, мехкашта юкъе экологически болам длабахъарах, хин йистош цленъеш. Дладахача шера ГалгIай мехка длахъош хиннача боламе дакъа лоацаш вар 80 эзар саг, цар цленийир 300 км берда йистош, гулийир 9 эзар кубически метр нувхаш.

Фестивала программанна чудоагIаш дар, доазон тIа лостам бар, экологически лекцеш дIаяхъар, спортини кхетаченаш, хаттараш-декхарах, говзанча хьехамаш, концерташ, берашта кхоллама доакъош а кийчдаьдар. Йистеялар кхетаче, гулъян нувхаш дагаръярца, эггара дикагIа къаххийгарашта совгIаташ даларца, иштта «Ший тайпара дола корадаьр» яхача яхьаца.

Лостам бе болалуш хьалха, доакъашхоша де дезар бел-

галдеш болх дIабихъар, балхатIа эшаш бола гIирс цу моттиге хьабелар.

Бларчча дIалаьрхIача, республике гIолла хиннача боламе дакъа лоацаш вар 20 эзар саг. Укх шера царех дIакхийттарвар 63 эзар во-

лонтёр, цленийир 400 км берда йистош. Экофестивале Гажарий-Юрта гулийир 153 гали нувхаш, царех 31 гали каьхаташ, 42 гали пластика, 36 гали Iоакъингаш, 5 гали аьшкаш, 39 гали вIашагIийна нувхаш.

Доккхийча хувцамий наькъ тIа

Шолжа кхале дика кхоачашъеш я; «Фусам, шахъара хьалаш» яха къаман проект

Гаьгенакъан Марина

ВорхI шу хьалха Шолжа кхален Iаьдало, дика дакъа лоацаш, кхоачашъе дайолайир «Фусам, шахъара хьалаш» яха къаман проект. Из бахъан долаш дукхача доазонаш тIа хувцамаш хилар.

Бокъонах ахча хьаьжадер республикан бюджет я, бакъда ший белггала бола материальни бехктокхам хьалхашка латт кхаленна а.

ВорхI шера Шолжа кхален 16 юькарча доазон тIа хувцамаш хилар. Къаман проекта совгIаташ дир Арште, Берда-Юрта, Алхастен бахархошта. Таханарча хано дIаеххача боараме йола физкультурно-унахцIенон комплексаш, иштта 20x40 метр йоккха футбол майдаш хьайир цига.

Уж балхаш длахъош администраци хьожаш я дика хьалаш хьаьхолла, урамашка гIашлой кхерамзлен Iалашо е, юькарча моттигашка сердал хилийта, наькъал сехьавалара моттигаш

Iалашъе, машинаш дIаоттае лаьрххIа йола моттигаш хьаьхолла.

2024 шера хоза кулг теа лостам бир Эбарг-Юртарча Багаева урам тIа. Юькара хьайицаца цу гIулакха лаьрхIа республикан бюджетера хьожадир 6,82 млн сом.

Из доацаш а, гаргагIорташ да Гажарий-Юртарча парка даькъ тIара тоадара балхаш. Иштта, Дьякова урам тIа Iодехкаш латт гIашлошта лаьрхIа дола наькъаш, берий ловзара майда, гIандаш оттаду, нувхаш чутуьса гIирсаш латт царна уллуьв, деррига доазув сийрда да.

Из никъ эшаш хилар дIа а лоархIаш, укхаза гонахъара карт тоаергъя, цу даькъ тIа асфальт а булларгба.

Кхален кулгалхочун гIончас Коазой Адама яхачох, уж моттигаш тоаяра дIадахийта лаьрхIа ахча да 8,3 млн сом.

Кастлуш, моттигера бахархой шоай мукъа ха дIаяхъа йиш йолаш хургба цIенача, сийрдача моттиге, салоIама эшаш мел дар долаш.

2018-2025 шерашка, къаман проектах дола балхаш деш дIадахад 69,62 млн сом. Из а деррига дац, де лаьрхIачунга хьежача.

Ерригроссийски яхъе, доазонаш тоадара кхадж тессача, дукхагIа болча наха ловш хилар 2026 шера тоадеш дола балхаш дIадахъар Эбарга-Юр-

тарча Марзенакъан, Шефски урамашка. Из да, хьатIадоагIача шера из доазув вайна кердадаьккха гургдолга.

Белгалдаккха деза, деррига балхаш длахъош хилар бахархоша дакъа лоацаш. Къаьстта уж ба Iаьдалгара вахара хьалаш тоадар дехараш, хIана аьлча вайга массанега кхоачаш

да дика хьалаш хилар.

Вайх хIаравар сатувсаьш, хьежаш ва хувцамаш хиларга, юькара гIулакх бахъан долаш хIаравар кийча ва шийгара дакъа юьъедахъа. Дика хьалаш хиларо уж моттигаш безамергIа ю. Цул совгIа, кхерамзле йолаш а, наьха вахар тоадеш а я уж.

Бокъонца йолча поэзе сердало

Галгъайче езаш а, лоархълаш а я Угурчанаькъан Азмат-Гире литературни тӀехъале

Султиганаькъан Йоакъап

Янданаькъан Жамалдий цӀерагӀча Къаман библиотеке, карарча шера тов бетта 24-ча дийнахъа юбилейни сайре хилар; журналиста, йоазонхочо, таржамхочо Угурчанаькъан Шовхала Азмат-Гирена хетаь.

Йоккхача, дика вӀашагӀеллача кхетачене дакъа лоацаш хилар студенташ, ишколай дешархой, хъехархой, журналисташ, юкъарча балха викалаш, йоазонхой, поэта гаргара нах.

Йоккха доклад ийшар Шовхала Азмат-Гире кхоллама наькъах лаьца, ГалгӀай Республикан йоазонхой Союза кулгалхочо Ноакастхой Хаважа.

Иштта ше къамаьл деш, ГалгӀайчен халкъа оазархочо Дидиганаькъан Раисас, цун

вайна хьалхадоккхаш хилар цун поэтически тӀехъале мах болаш йолга, из Юмаяра терко тӀайохийташ хила везилга.

Цун дукхача поэтически кхолламо хоза а чӀоагӀа а дувц Даьхенна гӀулакх де дезарах, бокъонца болча вай заман тур-

оамалах лаьца дийцар.

Из вай заман нагтахъа мара гуш йоацача дийшача сага кеп йолаш вар, ше хоаставеш хилар дезаш а вацар, совгӀаташ а цунна башха эшаш дацар, е балха тӀехъ цӀи ялар а дезаш вацар. МоллагӀа чоалхане хьал эттача, деналах вохаш а вацар, бокъонца вола къонах вар. Цхьа белгала йола ха яьлча, цунна цох лаьца беламе алар а корадора, из хӀама бегашта а даьккхе дӀадоаккхаш.

Угурчанаькъан Азмат-Гире ший заман саг вар, цун новкъостий санна, дукха халонаш лайна, хӀаьта а нийсхонга сатувсар доа ца деш хьавоагӀар из.

ХӀара денна болх беш дешаца, кхыча къамий культурай мах бараш довзаш, цу тӀехъа йоккха ганз шийца йолаш, цо цар йоазошта таржам дора из йоазув гӀалгӀай меттала доаккхаш, вай меттала дешаш барашта цар метта кӀоаргал, литературан мах бараш довзийташ.

Уж санна йола Шовхала Азмат-Гире вахара моттигаш ювцаш, из селхана мара ца хилча санна хеташ, укхазе дийцар цун вахаре карагӀдаьннарах а.

Цо болх бир радио, бокъонаш

лораяра органашка, газеташка, журналашка.

Из дагавоха аьнна гулбенна-раша иштта дийцар, из хӀара сага дикадар хилча дезаш хиларах. Цо моллагӀа долча хӀаман мах оттабеш хилча, цу юкъера дикагӀдар белгалдора, из санна долча хьало сага таро лу дӀахо дикадар де, низ чубол вахара хьалаш тоадара.

Дезаш вацар Азмат-Гире баьде бесаш, кхыча нахах дувцаца хана, сагагара даьнна гӀалат дужаде хьожар. Нагахьа санна из сурташ дехкаш хиннаваларе, уж хургдар маьлха зӀанарех къегаш.

Цига цу дийнахъа хиннача гаргарча наха, из вовзараша, везараша баркал аьлар из кхетаче вӀашагӀелларашта - вай республикан Къаман библиотеке болхлошта. Цар дика къахьийгар из наьха дегашка юсаргӀолаш.

Угурчанаькъан Шовхала Азмат-Гире ший вахаре даим сатувсаш вар, хьамсара мохк дика дегӀабоагӀаш хиларга. Цун кхоллам тахан къаман юкъе бахаш ба, хӀаьта цун вахар масал хинна дӀаэттар, боарам боацаш ший хьамсара ГалгӀайче езача виий безам санна.

ГалгӀай ноанал, культура ювц «Россе чамаш» яхача фильмо

Коазой Мадина

Къаман ноанал, цӀагӀа леладу гӀирсаш керттера хилар «Россе чамаш» яха документальни фильм хьакхоллара, из ГалгӀай мехка доаккхаш да Федерацие Совета «Цхьанар-РФ» яхача телеканала болхлоша. Царна из даккха новкъостал ду республикан Миннацо.

Цу министерствон зарбан болх лелабераша яхачох, Имагожанаькъан Ахьмада дезале фильм доаккхаш болх дӀабихьар, фусам-даьша гойтар хьалхарча арӀагӀа гӀалгӀай хьашада тӀаэцар миштад: дегчура доагӀа гӀадвахар, даарех диза истол. Истола тӀа багӀаш хьашашта дувц къаьнарча даарий боарамаш, уж мишта кийчду, тайп-тайпарча гӀадатех.

Цул тӀехъагӀа, фусам-дас, пхьоаллен говзанчас, хьаьшашта йовзийтар ший цӀагӀара музей, ше хьаьь хӀамаш санна, тамашийна къаьнара гӀирсаш.

новкъосташа керттера терко тӀаьхийтар Шовхала Азмат-Гире дӀабихьача кхоллама наькъа, цо боккхача безамца кхайкабеш, бекабеш лелабаь хиларах гӀалгӀай мотт, из лорабеш, безаш хиннарах цаӀ вар из.

ХӀара дешаца хоалуш дар,

палхой дикалах, валлалца уж гӀулакхаш дӀахьош хила везарах.

Шоаш цхьана цунца дӀабихьача балхах, литературан бехктокхаме моттигаш дагау-хаш, новкъосташа, из дика во-взаш хиннараша цун вахарах,

Лоаман моттигашка ялх ОКН гучаяьлар

Коазой Мадина

Маьтлоама юхе уллача Бейни яхача гӀалаш ягӀаца моттиге, хьалхагӀа ийи ца хайнача нах баьхача пхе гӀалах дисараш, лаьттан кӀалхара малхара кашамаш гучадаьлар ЖӀайрахъа-Ахабоарзен паччахьалкхен музея болхлошта.

ГӀайбашта къоастаь моттигаш, моартола кхерий гуш я цхьайола гӀалаш, цхьан гӀалацара чувоалаш йола кхо моттиг я хьагуш.

«Лаьттан кӀалхарча малхарча кашамашка дӀачухъежача, гуш я йиса тӀехкаш. Царна тӀехъашкахъа цхьаькха цхьа моттиг я. Археологически тохкамаш деш хургба цига дӀахо», - дийцар музея болхлоша.

ГӀалгӀай къаман гӀалашта юкъе дӀаьзьергъя уж, цигара тохкама балхаш йистедаьлча.

Кердадарех йолча шоллагІча Ишколо ший болх дІаболабир мехка

Курскенаькъан ИбрахІм

Наьсарерча № 1 йолча гимназе хьайийллача кердадарех йолча ишколо ший болх дІаболабир. Кагирхой кхоллама оагІонцара начІал хьаллацара тІехьа дІаболабаь болх ба из. «Сердалога» из хоам бир мехкарча Паччахьалкхено. Таханарча хано дІадеххача тайпара, вІашагІелла из дешара моттиг 11 шергара 17 шерга кхаччалца волча 100 сага моттигаш луш я. Тайп-тайпара дола керда оагІонаш довза, шоашта ховр дикка шаьрде аьттув ба цига берий. Кхоллама проекташ йоар-

жае эшаш мел дар оттадаь, боагІаца боараме кийчъ-яь латтача ялх студе дешаш хургда бераш.

«Кердадарех йола шоллагІа ишкол республике хьаеллар тахан вайна чІоагІа лоархІаме да. НачІал долча кьонача тІехьен шоашта ховр дикка доаржаде, цох пайда эца боккха аьттув ба из. Тахан вай мехка чІоагІа кьахьег, цьаьцца говзал йола кагирхой из хІама дикка шаьрдаь, беркате хургІола професеш хержа республике кьахьега бусаргболаш, мехка накъабоалаш хургболаш. Тахан укхаза Јомадаьр,

дайзар, кхоана цьа никъ хьалаьца, цьхан гІулакха тІехьа кьахьега болабелча; накъадаргда царна.

Вай мехкарча экономикан хьал хьаллацара тІехьа а дикка пайда беш хургда из», - белгалдир Паччахьалкхен кулгалхочун гІонча волча Муталаланаькъан Хьажбикара. Шин шера йолча дешара программанна юкьедараш: звукорежиссура, мукъам вІашагІболлар, VR/AR хьакхоллар, 3D-моделировани, анимаци, сурташ, видеографи, веб-дизайн, иштта кхыдараш а. Дешара юкье кьаьстта йоккха терко ергьа тоабанца болх бе

хара, кІоаргга уйла еш хилара.

Курс чакхъяьлча сертификаташ хьаьцаргда дешархоша. Из лоархІаме, боккха пайда беш йола проект РФ културан гІулакхех йолча Министертвост хьаллоацаш, «Россе хьадаьр» яхача федеральни проектага гІолла йоаржаеш я тахан. Кердадарех йола ишкол хьаеллар вай мехка кхоанен хьал тоадеш гІулакх да; лакха начІал, говзал йола кагирхой мехка кхебара тІехьа баьккха лоархІаме гІа ба из. Цьаьцца хІаман тІехьа говзал йолча берий оагІув хьаллоацаш, царна гІо деш йолча цу проекта тахан лакха мах ба.

ГІалгІайчен ГАСа Магасе дІахьоргьа пайдане семинар

Гаьгенаькъан Мартина

ГІалгІай Республикан Паччахьалкхен архива болхлоша ардара бетта 10-ча дийнахьа вІашагІолларгьа тайп-тайпарча говзанчашта семинар-кхета-че «ВІашагІтохар, кечдар, ГІалгІай Республикан паччахьалкхен архиве дІачудала кьахаташ тоадар», яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГАС зарбан болх лелабераша.

«Кхета-че дІахьош гуллург-ба ГІалакхаш вІашагІдохкара бола болхлой, иштта архивни гІулакха болхлой, кьахаташ лорадараш, уж дІаяздарах, леладарах бехтокхаме бараш.

Тахка лаьрхІад кьахаташ вІашагІтохара, кийчдара керттера гІулакхаш. Кьахаташ дІадалара уж лорадеш йолча паччахьалкхен моттиго дІадехараш малагІаш да белгалдоакххаргда. Иштта гулбеннарашта цу балха дакьа гойтаргда, царна шоашта ховргдолаш тІехьагІа уж лертгІаца хьалашка леладе», - аьлар хоамо.

Наьсарерча мэре Лаьттан кодексаца даь гІалаташ гучадаьлар УФАСа болхлошта

Коазой Мадина

Лаьттан доазон гІулакха тІаьрг дІахьоча балха юкье, Наьсарерча администраце кхоачамбоацараш нийсдалихта гучадаьлар мехкарча УФАСа болхлошта.

Из хоам «Сердалога» бир цигарча зарбан болх лелабераша. Цу балха юкье хиннача вахархочо, дІадиьхача гІулакха раьза воацаш баьча лоткъама тохкам бир.

Гучадаьлар, кьахаташкара денз аренда кьоастаяьча ханага кхаччалца, цу юкье массехк кхоачамбоацар диталга. Палаташ юстардоахаш, боагІаца боараме из хьаоттадеш болх дІахьо, аьнна, тІадиллар администрацена.

«Бокьоно дІадеххача тайпара тоаде деза цар тІаьрга кьахаташ, е лаьттанца дІабихьа болх соцабе беза вІалла ца хилча санна; хІана аьлча, из лаьттан доазув докха оттаде бокьо ярий-хьогІ, аьнна, шеко я цу гІулакхаца.

Цул совгІа, бехке болча администраце болхлошта гІод тохаргда», - белгалдир УФАСо.

«Хьаькъал дола цІа» яхача оагІонцара гІирсаш оттадеш, болх ба мехка дІахьош

Коазой Мадина

«Хьаькъал дола цІа» яхача оагІонцара цІи яьлча хоам беш дола гІирсаш, газацира датчикаш наьха цІеношка увттаеш болх ба тахан мехка дІахьош. Укх наькьа из болх Яндарерча вІаштІардаьча цІеношка дІабахьа арабаьлар Наьсарен кхален администраце ГО, ЧС оагІон болхло Эккажанаькъан М., ОНД а ПР а воккхагІа вола болхло Дахкилганаькъан М.

Кхерамзлен хьал лорадара тІехьа дІахьош ба из болх, хІана аьлча цу гІирсашта нахал хьалхагІа хоалу цІи йоалаш, газ хьаухаш хилча.

«Цу балхо дикка аттача доакххаргда наьха хьал. Кьаьстта цІераш ювлаш йола ха хьаоттача хана, геттара лоархІаме да уж оттаяр», - аьлар Наьсарен кхале.

Наха юкърча хъехамца, дездир вайцига дега Ди

Коазой Мадина

Дега доал дар мишта хила деза довзийташ дола каьхаташ дІадекъаш хилар вай мехка лораш, гІо деш лелараш, дега Ди дез-деча хана. Унахциенон гІулакхех йолча министерствон зарбан болх лелабераша белгалде-чох, бахархошта хьалха-даьккхар дега хьал миш-тад тохкаш, лорашка хан-ханнахьа чакхвоалаш хила везилга.

Тахан вай мехка цу гІулакха мел эшар Іалашдаьд, наха болх беча моттигашка, иштта хІара юрта «дІаухаш, могашала хьал тохкаш лаьрххІа араь-ха лелаш машинаш я.

«ХІара сага довза деза дега доал дарца, цун хьал теркалдеш хиларца дувза-деннараш. Лазара дарба де аттагІа хул хІетта хьакхийт-тача хана, из теркаме лаца деза массане», - дийцар болам дІахьош хиннараша.

«Вахарга 10 000 гІа» яха Ерригача Россе болам дІабихьар Магасе

Гаьгенаькъан Мартина

«Вахарга 10 000 гІа» яха Ерригача Россе болам дІахьош хилар Магасе. Тов бетта 29-ча дийнахьа хІара шера дездеш долча дега Ден хетадаь дар из гІулакх. «Сердалога» из хоам бир гІо деш барий моттигера.

«ХІара муниципалите-та – могашалла хьаькьа-ле никъ» яхача проектаг гІолла мехкара гІо дераш шахьара керттерча аллее гІолла болабелар. «Къаман унахциенон лига» яхача Ерригача Россе юьярча балха оагІонцарча мотти-го дІадоладаь да из гІулакх.

Хьинар гойтараш дер-рига адам дега терко еш хилара, цун хьал лорада-ра тІахьеха гІерт болам-ца», - дийцар гІо дерий оагІонцарча болхлочо ЦІечой Исроапила.

Казанерча кардиологий конгрессе дакъа лоацаш хилар вай лораш

Коазой Мадина

ХІара шера тов бетта 29-ча дийнахьа Россе дездеш долча дега Денна хетаяь Российски къамашта юкъ-ера конгресс дІайихьар Ка-зане. Вай республикера цига баха хилар Илдарха-ГІалий тІарча дарбан-че болх беш бола лораш ТІумхой Хади, Куштанаь-къан Аза.

Россе тайп-тайпарча субъекташкара гулбенна-ча лораша дийцар дега ху-

лача лазарашта дарба деча балха юкъедаьннача кер-дадарех, боагІлача боа-раме цу оагІонцара болх дІабахьарах.

«Из чІоагІа лоархІаме да, хІана аьлча вай мехка дега хулача лазарех бовш лат-тараш дукха нах ба. ХІетта хьакхийттача хана лазар гу-чадоаккхаш дола кердада-раш да тахан даьржа, хІара унахочун еш йола терко боагІлача боараме хилар чІоагІа лоархІаме да тахан», - дийцар шахьарерча дар-банче.

БІаьхбенна болх

300 саг дийнахьа тІаэцаш йола поликлиника хьаелларгьа Шолжа-Шахьаре

Курскенаькъан ИбрахІим

ХІара денца дикка тоа-луш латтача, 64 эзар совгІа адам дахача Шолжа-Ша-хьаре керда поликлини-ка хьаелла кийчлуш ба. 300 саг дийнахьа тІаэцаш хургйолча цу моттига болх йистебаьнна бала боалл. Вахаре лоархІамеча оагІон хьал тоадарах йолча федеральни про-граммага гІолла дІахьош ба из боккха болх. Диаз-за вІаштІаръяь йола по-ликлиника 1852 кв. метр дола доазув дІалоацаш я.

2018-ча шера дІаболабаь из болх дикка гаьнабаьлар. Из гІулакх дІатІаийцар бех-кторхаме саг цахиларах, болх соцабаь лаьттар. Бакъ-да, мехкарча Паччахьалк-хено къахьийга, федераль-ни оагІоно гІо деш, болх юха дІаболабир. 387 милли-он сом совгІа рузкъа да цу моттиго дІалаьцар.

Карарча хана кертте-ра балхаш йистедаьннад. Поликлинике эшаш дола гІирсаш оттадеш болх ба дІабахьа безаш. Уж я УЗИ аппараташ, кизга увтгадар, КТ, пехкашка болх байташ дола гІирсаш (ИВЛ), иштта кхьйола хІамаш а. Уж Іооттаяьчул тІехьагІа, каби-неташка эшаш йола кхьйо-

ла хІамаш хьачуена, ер шу чакхдоалача хана, хьаел-ларгьа поликлиника, Дала аьннадале. Керда поликли-ника наьха вахара хьал дикка аттача доаккхаш хур-гья.

Цу чу хургья терапи, хи-рурги, стоматологи, кхал-нах тІаийбу кабинет, иштта сага деррига дерІ чакхдо-аккхаш йола КТ, кизга увт-таду моттигаш. Цул совгІа, унахой бийса хилалца цу чу бада йиш йолаш хургба. Поликлиника гонахьара до-азув баьццардерзадеш, кулг тохаш, боахк тахан.

«Поликлиника болх дикка

гаьнабаьлар цу гІулакха хьалхаэттар тешаме саг цахиларах. Республикер-ча Паччахьалкхено дукха къахьийгар из болх чак-хбаккха гІерташ. РФ Пач-чахьалкхено гІо даь, 2022-ча шера ахча хьакъоаста-дир цу балха, 2023-ча шера из болх юха дІаболабе аьт-тув хилар», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Йиллача ханал гаьнаьнна, болх чак-хбаьнна ца боалаш, латта гІишлош йистейоахаш, къа-хьег тахан вай мехка.

Шолжа-Шахьарера поли-клиника кийча хилар ба-

хархошта доккха совгІат да тахан, хІана аьлча бер-ригаш дукха хьийжа болх ба из. Шахьарера арабов-ла ца безаш шоай дерІа хьал тахка, дарба де аьт-тув ба хІанз цигарча наьха. ХІара денна адам дебаш латтача шахьаре из геттара лоархІаме да. Унахциенон оагІонца баьккха лоархІаме, боккха гІа ба Шолжа-Ша-хьаре керда, таханарча хано дІадеххача тайпара кийчъ-яь поликлиника хьаеллар. Цигарча бахархошта санна, боккха аьттув ба из шахьа-ра гонахьа ядача юрташка-ча наха а.

Онкодиспансере чакхваьлар вай мехкара 115 саг

Коазой Мадина

Онкологически диспансе-ро цІийоацар оала лазараш гучадахара тІехьа дІахьош бола болам хьаллоацаш, 115 саг чакхваьлар цига. Из хоам «Сердалога» бир цу оагІонцарча министерстве.

Белгалде деза, из болам дІабахьара бахьан онколо-гически лазараш хьакхийт-тача хана гучадахарца дув-закенна долга. Цунга хьеж-жа, вІалла а онкологашта тІацаихараш бар чакхбоа-лаш хиннараш. Ханнахьа дарба дІадоладаро лазар

юхатох, из кхетадеш, лораш-ка чакхбоалаш, дерІа хьал тохкаш хила беза бахархой.

«Чурча маьженашта, но-акхошта, къамарга узи яккха, наькха КТ, маммогра-фи яккха аьттув бар наьха, иштта цитологически маза дІачубала а. ДерІа хьал дика

доацараш дІахо кхы а чак-хбаргболаш дІаязбир лора-ша.

Массехк саг вар наьк-ха, къамарга оьаца онколо-ги хилара гарга волаш, дІахо чакхбаха беза, аьнна, белгал-баьраш», - дийцар тха газета-га министерствон болхлоша.

**Цѣрах нах
кІалхарбоахача
спортах,
республикан
хьалхале кьовса
кийчлуш ба
мехка**

Гаьгенаькъан Мартина

Вай мехкара МЧС керттерча моттиге кийчо еш ба, цІи яьлча гІо дарах йолча спорта яхьаш дІаяхьа. Россѣ МЧС 35 шу дизара хетаяь я уж яхьаш. «Сердалога» из хоам бир цу гІулакхах болча оагІон хьалха латтача Могушканаькъан Ахьмада.

«Ер тІехьара денош кийчо еш дІахьош ба тоабай доакъашхой. Лакха начІал дола тренераш юкьебаьха, кулгашца сиха болх бе, кадай хила Іомабеш ба кьонабараш», - дийцар тха газетага.

Илдарха-ГІалий тІа дІахьоргьа яхьаш 14 шу даьннарашта, царел зІамагІбарашта юкье, 2009-2010-ча шераш-карча кагирхошта, 17-18 шераш даьннарашта, 19 шерал боккхагІа барашта юкье. Программа юкье да штурмовой лагІаш тІа гІолла урагІвахар, 100 метрага кхоачача доазон тІа болх дІабахьар, геттара сиха, кадай хилар цу гІулакхашка.

Экстремизма духьаларча Нальчикерча кхетачен доакъашхо я ГІалгІайче

Гаьгенаькъан Мартина

ГІалгІай кагирхой дакъа лоацаш бар, Кьилбаседа Кавказа федеральни куран халкъашта юкьерча, «Кагирхошта юкье экстремизма, терроризма хьал даржаргдоацаш, цунна духьальоттар» яхача дешашта хетаяь хиннача кхетаче,

из дІахьош яр ГІаьбартой-Балкхарой Республике.

«ЛаьрххІача тІема операце ветерана, кагирхой гІулакхех йолча Комитета болхлочо Шоа-нахой Муслима кулгал деш, кагирхой дакъа лоацаш хилар таханарча заман хьалхашка нийс-луш дола хаттараш дувцача.

Цига дийца керттера дош дар, тахан кхувш боагІараш экстремизма юкьебаха гІерташ къахьегаш хилар юхатоха дезилга. Иштта дийцар кьовсам лоаттабара балха оагІонаш чІоагІьярах, кагийбараш юкьебоахаш цу тайпара кхетаченаш дІаяхьарах, юкьарлонна проекташка цар дакъа лаца-

рах, цунца цхьана кхерамзлен хьалаш хьаххолларах», - аьлар хоамо.

Къамаьл деш, доакъашхоша шоайла балха говзал дІа-юха елар, иштта чІоагІо йир Кьилбаседа Кавказе лоархІаме дола цу дакъь тІара хаттараш кхоачашде.

ГІалгІай мехка наькъаш тоадеш латт, наха дезача беса

Коазой Мадина

Цкъа хьалхагІа, шоаш моллагІа йола проект дІайолаяле, наькъаш тоадарца ювза-енна, кхыча эшаш долча гІулакхашца цхьана дІалоархІа наха бакъахьа хеташ дар а, яхаш, дийцар «Сердало» газетата республикан автодор-транс Министерстве.

Масал доаладир СурхотІе-Алхасте никъ тоабар, иштта дукха ха йоацаш кердабаьккха Шолжера Пхылекъонгий урам. Хьалхарча моттиге хІанзарчоа тоабаш никъ цхьа километр мара бац. Из дехьабоа-лаш ба тІадоагІаца шерга. Бо-

ахамо яхачох, деррига балхаш укхазе йистедала дезаш да 2026 шера хьалхарча ялх бетта.

ШоллагІа масал - Шолжера Пхылекъонгий урам ба, бІоахал 2,3 км. Бахархошта лаьрхІа бола никъ лоархІаме ба: укхазе кхоъ ишкола я, иштта кхален поликлиника я. Карарча хана, цу тІа керда никъ билла, гІашлой наькъаш даьд, вахара лоархІамеча моттигашта тІабодаш бола никъ юбиллаб.

«Керттера терко тІайохийт бахархой дехарашта, уж хьахочаш да каьхаташца, иштта нах тІаэцача хана тха министерстве.

Белгалдаккха деза, укх шера дукхагІа бола болх дІабихьар цу тайпарча наьха дехарех», - аьлар

ГІалгІай Республикан машиний наькъий, транспорта министра Хаматхананаькъан Батыра.

Белгалду, 2025 шера респу-

блике «Вахара хьалаш тоадеш» яхача къаман проектах кхы а тоаде лерхІаш да 42 км машина наькъаш.

Илдарха-ГІалий тІара тІий тоаде доладаьд

Коазой Мадина

«Вахара хьалаш» яха къаман программа кхоачашьеш, болх болабелар Илдарха-ГІалий тІара 23 метр дІаьха дола тІий тоадеш, яхаш, дийцар «Сердало» газетата боахама зарбан болх лелабераша.

Промысловы урамах дола тІий хьадаьдар 1957 шера, из тоаде дезаш дола дукха ха яр. ХІанз, юххера а, дІаболабир из болх.

Из цІенхаштта тоадеш, де деза балхаш дукха да, тІий чІоагІадеш латта бІоагІий

хувца, уллувра чІоагІон моттигаш хьаяр, хий дехьадаккхара хьал тоадар, керда никъ юбиллар. Уж деррига гІирсаш хувца лаьрхІад, цІенадараш оттадеш.

ТІий кердадаккхаро доккха дакъа дІалоац шахьара транспортаца Іалашо яра, хІана аьлча цу тІаьца ювзаенна я шахьара керттера моттигаш, царна юкье я ишкол, дарбанче», - аьлар ГІалгІай Республикан машиний наькъий Министерстве.

Наькъий гІулакхашка хьежача, болхлоша яхачох, керда тІий тоадаь доаккхарг-да карара шу чакхдоалаш.

Магаса вахархо лаьцар, лаьттанца куташ лелаеш хиларах

Курскенаькъан ИбрахИм

Шолже хьалъеш латт, доал доацаш лелача дийнаташта чуле моттиг

Курскенаькъан ИбрахИм

Ш о л ж а - Ш а х ъ а - ре хьалхара хьалде дIадоладаьд, доал доацаш лелача дийнаташта лаьрхIа «Китмир» яха цIа. Из лоархIае проект, тIехьахьаж саг воацаш долча хьайбашта тхов-кIийле яр кхоачашдеш я. Шолжа шахьара депутатий кхело, Администраце хьаллоацаш, из хоам бир «Сердало» газетага доал деча даькъ тIа.

Шахьара Кхела депутатий кулгалхо Оздой Ингисхан, проекта тIахьожаш волча, шахьара депутатий кхела кулгалхочун гIончаца Келаматанькъан Адамца, ваха хилар цу моттиге, дIахьош болча балхага хьаж. «Китмир» яха тхов-кIийле хьалъергья 2 гектар лаьттан тIа. Карарча хана проекта каьхаташ кийчдаьд, цу доазон тIа дIахьош ба юхьанцара Iалашо яра болх. Проектта чудагIаш да дика хьалаш хьакхоллар, цига леладергда 120 циск, 60 жIали. Иштта хургья цига, лаьрхIа хьайбашта уж паргIата лелара хьаяь моттигаш, царна даха моттиг, иштта таро хургья дарба де, маьхий тоха.

Котокафе хиларах уж го а, царга хьаж а таро хургья. Из дика майда хургья берашца кьамаьл дара, хьайбашца мишта хила веза гойташ, вай кхувш йоагIача тIехьенна бехтокхаме хилара никь гойташ.

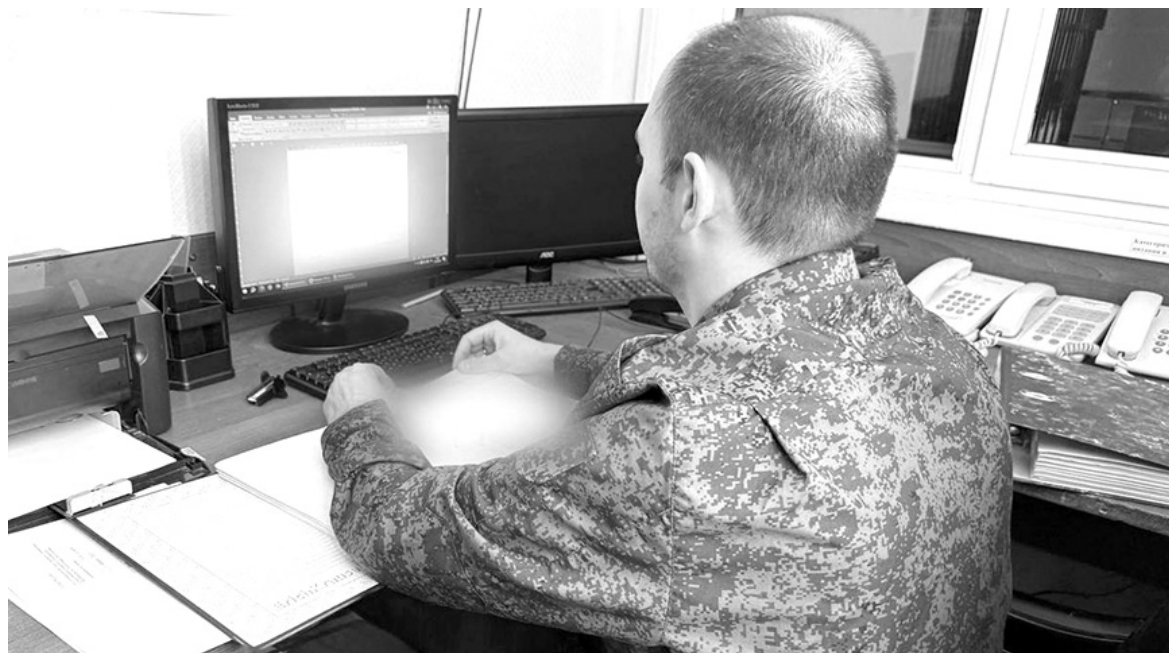
«Китмир» духхьал хьайбай фусам хинна Iергьяц, из хургья хьайбашцара юкьарло, царца дика хилара дола масал эца моттиг.

Магасе хьалаьцар 48 шу даьнна ГалгIай Республикан вахархо, цо доккха зулам леладеш хиларах дегабуам беш. Уголовни гIулакх хьадийллар кьаьстта лорахIае гIулакхаш тохкаш йолча Российски Федераци Тохкама комите-та ГалгIай Республикерча урхаллено, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цигара зарбан болх лелабераша.

Тохкама материалаша яхачох, 2019 шера лайчилла бетта денз 2022 шера лайчилла беттага кхаччалца, зуламхочо доалахьен а лаьттан а хьалех йолча ГалгIай Республикан Министерстве харцахьара каьхаташ чуде-лар, ше аренда хьаййцача лаьттан тIа йистедаланза гIишлон балхаш хиларах - лардаш.

Зулам дара бола болх чакхбаккхара цо юкьеваьккхав кадастра инженер, хIаьта цо, цига дIа а ца водаш, технически план оттайир харцахьарча каьхаташта.

Уж каьхаташ хилар бахьан долаш, 2022 шера лайчилла

бетта 23-ча дийнахьа доалахьен а иштта лаьттан а хьалех йолча ГалгIай Республикан Министерствон, иштта бехкевеш волча сага юкье эцара-дохкара чIоарIо йир, лаьттан чухьнахьа болча маьхах - 436 290 сомах, из деррига а 20% дар кадастра маьхаца дистача. Лаьттан мах бар 2 миллион сом.

ДIахо бехкевеш волчо, харцахьа даьха каьхаташ леладеш, из лаьтта эцара бокъо

чIоарIийр ГалгIай Республикан паччахьалкхен регистраце федеральни гIулакха кадастра, иштта картографе урхаллене.

Цу тайпара зуламе гIулакхаш леладеш хиларах, доалахьен а лаьттан а таронех йолча ГалгIай Республикан Министерствонна зе дир 1 700 000 сома.

Карарча хана из лаьца воалл РФ Уголовни процессу-альни кодекса дIадехачунга

хьежжа. Тохкамо йоах, лаьца воаллаччоа духьалара гIулакх хьаделла из чуволларах.

Уголовни гIулакха тохкама болх дIахьош ба, деррига зулам гучадаккха, иштта юридически мах оттабе гIулакхерча наха а, цу юкье дакьа лацарах.

Уголовни гIулакх хьадийллар, ГалгIай Республике гIолла йолча Россе УФСБ хьаййтача материалашка хьежжа.

Ишколай кулгалхой гIончашта лаьрхIа, семинар дIайихьар Наьсаре

Гаьгенаькъан Мартина

Укх шерарча дешара шерца кулгалхой гIончаш болаш болх дIаболабаьрашта лаьрхIа, ишколе цар дIабахьа беа болх бовзийташ йола семинар

дIайихьар Наьсаре. «Сердало-га» из хоам бир «Бералла наькьаш» яхача Ерригача Россе проекта доакъашхоша.

«Хьехархоша шоай болх мишта хьаоттабе беа дийцар

кхетаче цу оагIонцарча болх-лочо, ГIoандалой Абсета. Рес-публикерча цу балхах йолча мот-тига кьахьегамхо йолча Кхоар-той Фердовса хьехархошка дий-цар «Россе аьрзелгаш» яхача программага гIолла кхоачаш-

де дезарех», - йоах тхога бена-ча хоамо.

Наьсарерча №21 йолча иш-коле дIайихьа семинар; хьехар-хошта дукха кердадараш до-взийташ, пайда беш хилар.

Г O Б Ъ Я В Л Е Н И Я

Утерянный аттестат серии 06 АБ №0010313, выданный СОШ №1 с. п. Нестеровское в 2012 г. на имя Белхороева Илеза Багаудиновича, считать недействительным.

Утерянный аттестат, выданный СОШ №5 г. Назрани в 2003 г. на имя Чаккиевой Мадины Ахметовны, считать недействительным.

Ара лоаттаеш йола мебель

Галгалайчен бахархошта, хьаьшашта хозал хьакхолл юкьарча моттигашка

Султиганькъан Йоакъап

Вай балха фусамера, цѐн е пхьоаллен даькъ тIара ара-даьлча, хьалхарча арIагIа бIарг локх воашта хьалхатIехьа, дехьа-сехьа долча хIаманга. Юртура е шахьарера Iалам хоза хилча, саг а гIадвода, дикахетар хул цунна, ший тайпара низ чубосс. Ираза, цун бахьанаш укх тIехьарча хана вайна юкье дукхагIа даржаш доагIа. Из доацаш, шоай шахьар е юрт хозагIа хилийта безам бараш а совбоалаш боагIа, дег чура из дика хеташ хьаллоацаш бараш дукха ба тахан вайна юкье. Иштта дале а, дукха да тахан юрта йистошка, паччахьалкхен а доалахьарча а гIишлоний доакьош тIа де дезараш.

Цу тайпара болх бинза баргбоацарех ба. Буро кIалхара Кхоартой урам, масала, вай хьаийцача, цига ба цхьа бIаь гаргта кIоаг. Цу урама бIоахал тIа цхьаннахьа гургдац наькъа такилг е саг дIаоттаргвола кхоале, остановка я ала йиш йолаш; нувхаш чутувса яьшкш, сердал, гIандаш аз дувца а дувцац, уж-м мухха а мичад цига. Цу тайпара терко е езаш йола моттигаш вай юрташка кIезига яц. Уж дешаш дувцаденна да вахара хьалаш хьакхолларца, бахархой вахара йоакхо яра йолча моттигашца, хIана аьлча, хIара ден-бус уж нах цига гIолла хьал-ю ух, из никь царна безаш ба, юкьар-

лон доазув из хиларах тарра.

Иштта дале а, таханарча вахаре хувцамаш хиннад Галгалайчен лоамерча юкьарча даькъ тIа. ХIанз керда хьабайтача хоамо яхачох, ЖIайрахьа юкьара моттигаш тоаеш латт. Республикан бахархошта дика вахара хьалаш хьакхолл цига. Укхаза тоадеш да гIашлой наькъаш; дIайогI гаьнаш, кIотаргаш, салаIа моттигаш хьакхолл; физически культуран, спорта моттигаш кийчъю. Хозача лоамий куц Iаламца, тоадаьча урамашца геттара тарлуш хургда - из таханарча дуненна дезар да, из дIакхоачаш да эзараш болча нахага. Вай цхьан хана уйла йора; Швейцаре санна хургдарий-хьогI вайцига, яхаш. ХIанз кхетаду, безам хилча хьаде йиш йоацаш хIама доацилг. Цига эшар ба кьахьегам, хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдар. Из хилча кхы а сийрдагIа, хозагIа, аттагIа де йиш я моллагIа керда хьакхоллаш дар.

ТIехьарча шерашка дола хувцамаш гуш хилча, хоалуш да, Галгалайчен шахьарашка, юрташка дукхагIа гIишлош хургйолга, кхера теа, кхерах хьалъетта. Иштта кхы дукхагIа хулаш доагIа таханарча заман хоза кийчдаь дола вахара хьалаш, цо хьагойт вай кьаман культура, цун Iадат, лостам. Из хила йиш я баьццарча баь тIа зIанарех хьалъэлла улла боккха яй, е никь бекьалуча латташ йола кьаьна ворда, е цIеча пенах хьалъэхка дада доккха, кIай сулхьаш. Кхоллама гов-

занчаш Галгалай мехка шортта ба, кагийбарашкара болабенна боккхагIацарга кхаччалца - цар шеко йоацаш из санна дола хIама хьаллоацаргда юкьара хьал тоадара, хоздара. Ховш да иштта хоза хьалаш хьакхоллара эшар ахча долга; цул совгIа, говзанчаш а, из деррига керта чу дола.

Белгалду, Росс президентта В.В. Путина Федеральни Гул-ламга ше кхайкарал деш белгалдаьккхар шахьараш, юрташ хозьяр; уж дегIайоалаяр лоархIамерга йола оагIув хилар. Наха шоаш харжа еза цу тайпара моттигаш хьалъяра йола кхоллама хозал, хьалхарча арIагIа де дезар. ТIехьара тIа дола новкьостал мехка Iаьдало лоаттадергда республикашта, цар уж моттигаш, паркаш, сквераш, шахьара исторически моттигаш тоаергийолаш.

Дика хургдар, вайна массанена довзаш дола, Маг-

са цхьан урамах цкъа лаьтта хинна жIакех ловзара истолаш, гIандаш, Магаса урамах санна; кхыча моттигашка латташ даларе. Иштта йоккха йоаца прокташ кхоачашийча, вай бахархошта цох совгIаташ хургдар. Йоккха йоаца майдаш кийчийча, цига вай хьаьший а бахархой а шоайла дагабоалаш, салолама ха дIахьомш багIаргбар. Безам хилча башха хало йолаш хIама дац из, юрта бахача наха а из гIадбаха хьаллоацаргда. Вайна дика хов, вIаштIардаьча цIеной коашка, вай геттара ха йоацаш сихденна долхача хана, салаIара лаьрхIа дола гIандаш латташ хилча, чIоагIа дика да, ца хилча даргдоацарех а да. Цунна гонахьа хьакхолл доазув тоадара дика хьал, вай да цига дахараш, кьахьегараш, салолараш. Магасе, МагIалбике, Наьсаре, Илдарха-ГIалий тIа, Шолже, Галгалайчен хIара юрта йолаш я йоккха йоаца башха-

ло: наха юкье дика йовзаш я юкьара моттигаш, цу юртура Iадат чулоацаш хул уж. Бакьда долаш да массане юкьара хьал а. Уж я керда нах бовзара, нахацира кьамаьл хилара йола моттигаш.

Цхьан хана, ах бIаь шу хьалха, пхезза вIаштIардаьча цIеношка бахача наха, шоашкара хьалхара дагадохийта, мас-сехк гIанд оттадир шоай цIеной коашка. Тахан лаьрххIа болча доал дара даькъ тIарча болхлоша уж моттигаш хоза тоаю, сийрда лампаш IоегIе, нувхаш чутувса яьшкш оттайий, берий майдаш хьалийий.

Массайолча ханашка вайна массанена довзаш дола гIанд - из «ара лоаттаеш йола мебель» хиннай, цига гуллу бераш, бокхийбараш, кьоаной.

Тухан Галгалай мехка иштта тоаяь, хоза кийчъяь моттигаш тIехьаюсаш яц рекламашка гуш болча Европан хозала боарамал. Из санна долча гIанда тIа вагIаш, цхьан шоатта дийнахьа, дикача наха шоай тайпара уйла йовзийт. Укхаз цхьаннеца кьамаьл дувца Iохайча, дунен тIа мел дола хIама хозаргда, тамаш елга шийца дола. Цудухьа дукхача наьха вIашагIбетталуш шоай езаш йола моттигаш я. Цхьайолча хана царна уж гIандаш хьамсарагIа да цхьа хозача фаьлг тIа ювцача, дошоца е до-тоца хозььяча мебелал. Из йоккха йоаца архитектуран кеп царна дагалоаттаеш да шоай дицлургдоаца вIашагIкхетар, дикача нахацара доттагIал.

МагIалбике белхий бир, Тирка дукъ тIа

Курскенаькъан ИбрахIим

МагIалбик-Шахьара «Лостам» яхача МКУ болхлоша боккха белхий бир хозача моттиге, Тирка дукъ тIарча дагалоаттама комплекса доазон тIа. Из кхетаче дIаяхьара бахьан дар дагалоаттама моттигашка лостам бар, уж вай республикан а шахьара а лоархIамер хилар ларде а лоацаш.

Керттера терко тIахийтар буц дIахьакхара. Из болх дIабахьарах, доазув ший тайпара хоза а цIена а дийрзар.

Хоза кулг теа, лостам баь сийленгаш латтар - из вай турпалхой сийдеш хилар да, Даьхе бахьан долаш шоай синош дIаденнача бIухой. Из иштта дика масал да вай кхувш йоагIаца тIехьенна луш дола. Цу тайпарча моттигашка бахарах доаккхал ду цар; шоай ис-

тори, даьй сий лорадеш.

Каст-каста цига тIаььнна буц дIахьекхар, сийленгаш

бIарчча хилийтар, уж лорадар лоархIамер да.

МагIалбика администраце

тIахьех шахьара бахархой цу тайпара гIулакхаш дIадахьара, дагалоаттама моттигаш лора-

яра. ДIаяхача ханах бола дагалоаттам лорабар - из юкьара гIулакх да хIара сага.

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
1 октября 2025 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

ПРИКАЗ

15.08.2025 г. №05-13/61

г. Магас

О признании утратившими силу некоторых приказов Министерства труда, занятости и социального развития Республики Ингушетия

В связи с изменениями в федеральном и республиканском законодательствах и по итогам мониторинга:

1. Признать утратившими силу следующие приказы Министерства труда, занятости и социального развития Республики Ингушетия:

а) от 26.05.2011 № 63, № 64, № 65, № 67, от 30.05.2011 № 75, № 76, № 77, № 78, № 80, № 81, № 83, № 87, № 88, № 90;

б) от 22.07.2013 № 232/5, от 22.10.2013 № 376, от 24.12.2013 № 129;

в) от 27.01.2014 № 7, от 09.09.2014 № 108,

г) от 22.06.2016 № 42, № 43, от 27.06.2016, №05-13/35, № 05-13/36, № 05-13/37, № 05-13/38, от 12.12.2016 № 05-13/84;

д) от 13.11.2017 №126;

е) от 15.03.2018 № 05-13/13;

ж) от 30.04.2020 № 05-13/21;

з) от 31.03.2022 № 05-13/17.

2. Настоящий приказ вступает в силу со дня его подписания.

Министр труда, занятости и социального развития
Х.Т. Муталиев

«Мочхо» ФК котьяьлар, «Атлетик Бильбао» футбол командал

Гаьгенаькъан Мартина

«Атлетик Бильбао», «Мочхо» футболни тоабашта юкьера яхьаш чакхьяьлар, вай мехкахоша хьалхара моттиг йоаккхаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетига Г'алг'ай Республикан футбол Федерацие президента хьулахой Хаважа.

«Хьалхарча лиге 18-ча туре базоркинхой тоаба тешшаме лайзар, нохчий футболишта духьал-отташ. Т'ехьара ловзар д'ахьош, цар духа толамаш даьхар. Полузащитника Оздой Халита ши бургац чутехар. Х'аьта Г'азданаькъан Мухьмада толам баьккхар бургац дика д'алуш. Ловзар чакхдаьлар чот 2:1 йолаш, «Мочхо» ФК котало йоаккхаш», - аьлар хоамо.

Терроризм яхача зуламах дувцача кхетаче, дакъа лаьцар Долакха-Юртарча 80 спортсмена

Гаьгенаькъан Мартина

Терроризм яхача доккхача зулама духьала д'ахьош хиннача кхетаче, дакъа лаца гулвелар Долакха-Юртарча 80 совг'ла спортсмен.

Интернета оар'онашка из во даржаш латгара т'аг'олла, кхувш латгаращца къамаьл де лаьрх'лар Берий-кагирхой спорта ишколе. Цу чу болх беш волча Гелисханаькъан Тимура, СВО доакъашхо-

чо Шибиланаькъан Беслана, ишколерча тренераша къонабарашта хьалхадаьккхар, интернете г'олла во доаржадеш болча малашб ца ховча нахаца цхьаккха тайпара бувзам лелабе, цар яхар хьэца мегаргдоацилга, массахана фийла, хьаьк'але хила везилга.

Моллаг'ла тешаме доаца х'ама зийча, Галаьмате чехка Г'аьдалга хоам бе безилгах дийцар кагирхошка», - йоах тхога бенача хоамо.

Республикерча яхье дакъа лоцаш ва, 400 совг'ла вай мехкара грэпплер

Гаьгенаькъан Мартина

«Грэпплинг» яхача республикерча турнире дакъа лоцаш хилар вай

400 совг'ла грэпплер. Из хоам «Сердалога» бир цу оаг'лонцарча министерстве.

«6 шергара 17 шерга кхаччалца бола спортсменаш бар цу спорте шоай низ гойта эттараш. Эггара дикаг'ла шоаш

д'ахьекхарашта ахчан совг'латаш, грамоташ луш чакхьяьлар яхь», - дийцар тха газетига цу моттиге.